

2009.04.03. Opinie De Standaard. Gevraagd in antwoord op het interview met H. Van Rompuy van 1 april 2009, waarin hij een snelle beslissing over kernenergie als eerste beleidspunt vermeldt.

Oorspronkelijke tekst (geel gemarkeerde passages zijn weggelaten in krantversie):

Atoomenergie: snel of doordacht beslissen?

**Aviel Verbruggen,
Gewoon hoogleraar, Universiteit Antwerpen**

De Belgische “wet houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie” van 23 januari 2003, ligt als een baksteen op sommige magen. CD&V wil snel komaf maken, de CVP atoomlijn sinds de jaren 1950 doortrekkend. Dit soort politiek duwt de wereld verder de energie-dieperik in. Dit terwijl wereldwijd het besef groeit dat enkel “dringend en drastisch veranderen” perspectief biedt op een veilige, duurzame energievoorziening als motor en draagvlak van een minder hectisch, rechtvaardiger bestaan voor meer mensen.

De wet op de kernuitstap moet zeker niet weg, en ook niet verzwakken. Artikel 9 voorziet al de ruimte om in geval van overmacht de sluitingsdatums te verdagen. Alleen mag nalatigheid niet gelden als overmacht. Wat zijn de oorzaken van onze aanslepende, hoge afhankelijkheid van de atoomenergie?. Waarom staan we niet verder op het vlak van efficiëntie en hernieuwbare energie? Dit ernstig uitzoeken en maatschappelijk ter bespreking stellen, is nodig om de fouten van het verleden niet opnieuw te herhalen door het getrek en geduw van de snel-beslissers. Beslissen over de toekomstige richting van de energievoorziening is erg maatschappelijk en ethisch geladen: het treft alle mensen, voor altijd. Energiekeuzen hebben het na-oorlogse economische groeigeweld gevoed; dringende en drastisch andere energiekeuzen moeten de duurzame samenleving van de toekomst vorm geven.

Na 1945 werd de kolenslag (Achiël Van Acker) opgevolgd door de onbeperkte toevloed van laaggeprijsde olie en door de roesverwekkende belofte van $E=mc^2$: atoomenergie als onuitputtelijke bron van stromen elektriciteit, te goedkoop om te meten. Geen andere technologie dan atoomenergie heeft ooit zoveel subsidie en steun van de politiek, industrie, wetenschap en samenleving gekregen. Maar vergeten en onderschatten van de schade en de gevaren verbonden aan het overmatige gebruik van fossiele brandstoffen en aan atoomenergie, is de ergste fout die de mensheid ooit heeft gemaakt. Ten eerste hebben we een obese energie-verslaafde maatschappij laten wildgroeien; ten tweede, sneed dit de ontwikkeling van efficiëntie en hernieuwbare energietechnologie de pas af; ten derde, hebben de schade en de gevaren zich opgestapeld tot uiterst bedreigende hoogten. De klimaatverandering bonkt al hard op onze deur. Atoomrisico's zijn punctueel geconcentreerd en afgewenteld naar de zeer verre toekomst, maar accidenten gebeuren en zullen gebeuren. Al van het begin van de atoomenergie hebben incidenten en fouten de fut eruit gehaald om een ernstig alternatief te vormen voor het gebruik van steenkolen, olie en gas. Ze werden spitsbroeders in de expansie van de onduurzame energiesystemen.

De milieu- en oliecrisissen van de jaren 1970 stelden de duidelijke diagnose: de obese energiegebruikers van de rijke landen gingen uitputting en verstikkende vervuiling tegemoet, en hun gedrag was niet vatbaar voor wereldwijde nabootsing. Twee attackjes volgden (1973, 1979), en we gingen vlug over tot wat diëten en sporten. Het was een schuchter begin maar de kuur werkte goed. Té goed naar de zin van de energieconcerns, want bijvoorbeeld de elektriciteitssector ging gebukt onder groeiende overcapaciteiten, **terwijl die sector de crisis te lijf ging met meer en grotere atoomcentrales**. De doorbraak van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie werd in de kiem gesmoord. Subsidies aan onduurzame energie en het afwentelen van schade en gevaren namen zelfs een hogere versnelling. Dit ging gepaard met een banvloek tegen de juiste energieprijzen. Door een verstandige ombouw van het overheidsbudget (schade en gevaren doen betalen, en duurzaamheid stimuleren) had de politiek betekenis gehad. Quod non. **Even later liep de atoomenergie een tweede keer vast in haar falende kweekreactoren en andere GEN IV experimenten**. Accidenten als Tsjernobyl openden de ogen van meer mensen voor de gevaren.

Vandaag staan we opnieuw voor een tweesprong, en het is deze keer de laatste kans om juist te kiezen! Het onduurzame naoorlogse energiemodel botst versneld op de eigen limieten, ondermeer omdat een paar grote landen (China, India) ons stommelings kopiëren. Overmatig gebruik van fossiele brandstoffen maakt dat de atmosfeer bomvol broeikasgassen zit: feitelijk mag er niets meer bij om met een reële kans beneden de +2°C opwarming te blijven. We moeten koolstof-arme energie gebruiken. Atoomenergie en het koppel efficiëntie/hernieuwbare energie zijn de kandidaten vandaag, met koolstofopvang en opslag aan de einder.

Heeft het zin de atoomenergie een derde kans te geven? Of met andere woorden: welke **tastbare feiten** spijzen het geloof dat vandaag zou lukken wat al twee keer is mislukt met uiterst massale steun? Is de atoomtechnologie ten gronde vernieuwd? Neen, de newspeak van GEN III+, IV en V verdoezelt dat het om dezelfde gevaarlijke atoom-splijting en kweekprocessen gaat als weleer. De beloftes en de leugens zijn ook dezelfde gebleven, maar wat wel evolueerde is de verpakking ervan. Nu is Saatchi&Satchi aan zet met een doortrapte campagne die de keuze voor/tegen atoomenergie voorstelt als een coca/pepsi keuze: **“je weet het niet goed, en het is ook niet belangrijk, weet je wel, kies maar snel”**.

We staan voor de tweesprong, en de enige weg naar duurzaamheid is het pad van de efficiëntie en hernieuwbare energie. Doenbaar? Ja. Duurzaam? Ongetwijfeld. Duur? Zeker, want we betalen de factuur volledig en vooraf, zonder de opstapeling van schade en gevaren die onszelf en vooral onze kinderen en kleinkinderen uitermate bedreigen. Atoomenergie past niet in die duurzame toekomst. Ze was en is de heraut van de onduurzame energie-obesitas, tegengesteld aan en een verdringer van de efficiëntie en hernieuwbare energie.

Voorlopig gedragen we ons nog als verwoede, overvoede patiënten met een afschuw voor dieet en sport. Deze houding loopt uit op hetzij een voortijdige ondergang, hetzij een echt pijnlijke kuur in de (nabije) toekomst. Snel beslissen voor blijvende overdosissen onduurzame energie is niet erg verstandig voor een christelijke partij die ethiek en zorg in het vaandel zou moeten dragen.